VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Za drakem a pohádkovou roklí do Smečna

GPS souřadnice: 50.188296, 14.0425256

Praktické informace

Délka trasy: 6 km

Obtížnost: Středně těžká trasa pro trénované děti od 5 let se dvěma mírnými kopci. Kočárky a kola neprojedou. Pejskům se výlet bude líbit. V obci však musejí být na vodítku a do zámeckého parku nesmí vůbec.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: Čtyřicet kilometrů ujedete přibližně za 40 minut. Dáte se po D7 směr Slaný a pak odbočíte na Smečno.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Parkování: Před městským úřadem je na náměstí T. G. Masaryka parkování zdarma.

Možnost občerstvení: Sokolovna u Pilařů, Cukrárna Sladký den, Jednota COOP, 2x Potraviny.

WC: Veřejné ve městě není, takže pouze v hospodě nebo cukrárně

Nejbližší další výlety agentury Velká dobrodružství: Kounovské řady, Peruc, Okoř, Lovoš, Jirkov, Panenský Týnec a pražské výlety.

Trasu pro vás prošla: Lucie Nachtigallová.

Výlet testovali: bráchové Hynek a Richard ze Slaného.
Hynek (5 let): „Našel jsem dva draky a taky lva, líbily se mi rampouchy.“
Říša (10 let): „Splnil jsem všechny úkoly a dostal jsem za odměnu čokoládičku. Také jsem viděl betonovou pevnost u zámku.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás do města s krásným zámkem, nejstaršími varhanami v Evropě a úžasným kaňonem, ve kterém si budete připadat jako v dobrodružném románu – do Smečna. Žil zde slavný a bohatý rod Martiniců, který proslavilo také to, že byl jeden z jeho členů při pražské defenestraci vyhozen z okna Pražského hradu. Najdete zde krásné sochy, kostnici, ale hlavně nádherné údolí. Centrum města projdete asi za 20 minut a zbytek výletu strávíte mezi stromy v rokli a nad roklí.

Tento výlet vznikl na objednávku a s velkou pomocí města Smečno. Díky tomu je ZDARMA!

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky, máte rádi příběhy o dracích? A chtěli byste nějakého vidět? Pak s námi musíte do Smečna. Na trase výletu s tajenkou budete hledat dračí obrázky, luštit tajenku, uvidíte lvy, leknín a pravděpodobně také divočáky. Stejně jako ke všem našim výletům jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Půjdete-li správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Doplňovačka

Jdeme na to:

Zaparkujte kdekoli poblíž kostela, dobře si utáhněte tenisky a na záda hoďte batůžek se svačinkou a pitím. Protože posílení dnes budete potřebovat. A rovnou můžete vyrazit k první historické památce. Která to bude? Má červenou střechu se zelenou bání a najdete v ní nejstarší varhany v Evropě!

Je to tak, jak si myslíte! Na horním konci náměstí vidíte **kostel Nejsvětější Trojice**. Z původně gotické stavby ze 14. století se dochoval presbytář, zbytek je výsledkem renesanční přestavby, dokončené roku 1587. Z téhož roku pocházejí varhany. Jsou to vůbec nejstarší varhany nejen v českých zemích, ale dokonce v celé Evropě. Nedávno prošly rekonstrukcí a kromě mší oblažují svými tóny také při varhanních koncertech. Bohužel se nedochovala malovaná zavírací křídla varhan, která se počátkem 20. století ztratila. (Nejspíš je někdo uzmul, jak u nás bývá zvykem.)

Zkuste říct pětkrát po sobě *varhany*. Kdo to dokázal? A kdo udělal z varhan harvany a havrany? :)

Obcházejte kostel z boku. Na dveřích uvidíte vyřezávané kytičky. Kolik mají lístků? Co by to tak mohlo být za květinku? My myslíme, že leknín. A za chvíli vám řekneme, proč si to myslíme. Leknín má totiž se Smečnem mnoho společného...

U dalších dveří, které mají krásný kamenný portál, na nás čeká první písmenko do tajenky.

Najděte latinský nápis vytesaný přímo nad vchodem. Začíná slovy: TRES...

1. **Opište šesté písmenko z druhého řádku.**

Latinsky moc neumíme, historické anály nám neporadily, tak kdyby byl mezi výletníky někdo, kdo umí celý nápis přeložit, ať nám určitě napíše na veldo@veldo.cz.

Teď vám povíme něco hrůzostrašného! Pod kostelem je schovaná kostnice z doby baroka. Tušíte, ve kterých místech to je? A víte vůbec, co je to kostnice? Místnost k ukládání lidských kosterních pozůstatků. Brrr! Většinou se jedná o klenuté sklepní prostory církevních staveb. Někdy jsou v nich lidské kosti poskládány do různých geometrických útvarů (mohyl, jehlanců, obrazců, obkladů stěn či kleneb). Nejvyzdobenější kostnice ale mohou krášlit třeba i lustry z koster! Jak by se vám líbilo, kdyby vám někdo po smrti do lebky zamontoval objímku? Že by se vám konečně v hlavě rozsvítilo? Zkuste to raději zaživa. Chtěli byste mít takovou výzdobu doma? :)

Kostnici si raději necháme ujít, opravdu nemusíme vidět všechno. Raději zamíříme doprava k **sousoší Nejsvětější Trojice** z roku 1744.

Barokní pískovcové sousoší nechal v polovině 18. století vytvořit František Michal z Martinic. Vybral tehdy významné sochaře: Kiliána Ignáce Dientzenhofera, Matyáše Schönherra a Ignáce Františka Platzera.

Vidíte postavy andělíčků, kteří drží v rukou cedulky s nápisy: PESTE, FAME *a* BELLO? *My si myslíme, že by to mohla být v překladu slova* MOR, HLAD *a* VÁLKA. *Ale to víte, Google překladač. :) V každém případě nám tato okřídlená stvoření nepřipomínají nic pěkného...*

Na vrcholu podstavce je velká zeměkoule ozdobená tesanými oblaky a hlavami andílků. Jsou na ní umístěné postavy Nejsvětější Trojice: Boha, otce, syna. Vidíte všechny?

Pak se pozorněji zahledíme na reliéfy se starozákonním a novozákonním poselstvím, které tehdy připomínaly věřícím základní pravdy víry v Boha ve třech osobách: Bůh (stvořitel nebe i země) – to je podle nás zřejmě ten reliéf s klečícím mužem Adamem, Syn Boží (za nás ukřižovaný) a Duch svatý (z Otce i Syna vycházející).

Najděte reliéf s klečícím nahým mužem. Poznáte, které zvíře celý výjev sleduje? A vidíte holubičku?

2. **Kterou ruku (z vašeho pohledu) zvedá Bůh?**

Jdeme se podívat k **zámku**! Nejprve ho obejdeme zahradou tak, že ho máme po levé ruce.

Před vchodem stojí dva jedenáct metrů vysoké **obelisky**, které jsou sestavené z několika kusů pískovce. Dal je tady

vztyčit hrabě Jiřík Adam z Martinic roku 1700 na památku svého delšího pobytu v Římě.

Kolik členů vaší rodiny by se muselo vzájemně postavit na ramena, aby byli stejně vysocí jako tento památník v podobě sloupu?

Vstupte a popojděte kousíček k zámku, abyste si mohli prohlédnout rodové znaky nad zámeckými vraty.

První písemná zmínka o tvrzi, která stávala na místě dnešního zámku, pochází z roku 1252. Roku 1418 kupuje Smečno s tvrzí Markvart z Martinic. S rodem Martiniců je pak osud Smečna spojen po dalších pět století. Jak panství Martiniců rostlo, rostl i význam Smečna, které bylo roku 1510 povýšeno na městečko a roku 1515 na město. Vzestup Martiniců dovršil Hynek Bořita, který se roku 1522 stal nejvyšším zemským sudím. Koncem 16. století již stará tvrz nevyhovovala nárokům a významu Martiniců, a tak se tehdejší majitel Jiří rozhodl k radikálnímu kroku – nechal (až na věže) starou budovu strhnout a na jejím místě vystavěl renesanční zámek.

Po Jiřím zde vládl jeho synovec Jaroslav Bořita, který provedl jen menší úpravy interiéru. Do českých dějin se zapsal především jako nechtěný aktér defenestrace, při níž byl pražskými stavy vyhozen z oken Pražského hradu.

Víte, co to je defenestrace? Rodiče si určitě vzpomenou a vysvětlí. My jim k tomu trošku pomůžeme. Jen pro jistotou. :)

Slovo defenestrace jako takové znamená násilné vyhození z okna*.*

Pražská defenestrace 23. května 1618 byla demonstrativním aktem odporu českých stavů vedených Jindřichem Matyášem Thurnem proti porušování Rudolfova majestátu. Zahájila české stavovské povstání, a tím i třicetiletou válku. Při tomto incidentu byli z oken Pražského hradu vyhozeni královští místodržící Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka, Jaroslav Bořita z Martinic a sekretář Filip Fabricius. Událost se obešla bez obětí na životech. Pánové prý totiž tenkrát spadli místo na kamennou zem do hnoje pod okny, což jim zachránilo život.

Roku 1621 povýšil za věrné služby Ferdinand II. rod Martiniců do hraběcího stavu a roku 1622 jim vylepšil i rodový erb.

Na zdech zámku zvenku spatříte znak Martinice a také znak jeho manželky Anny Dražické z Kunvaldu.

V erbu uvidíte dvě stříbrné leknínové snítky (tzv. lekna), jež v červeném poli vyrůstají ze společného kořene s pěti kořínky do tvaru srdce.

Kolik cípů má hvězdička v erbu? Je tady někomu přesně tolik let? Tak ten může vstoupit jako první do parku a prohlédnout si zámek z druhé strany.

Pověsti připomínají, že v zámeckém příkopu bývali chováni daňci a prý také medvědi. V roce 1746 dokonce roztrhali vrátného, který je zapomněl dva dny nakrmit… (To bychom taky trhali!)

Medvědy si tu představit umíme, ale daňci nejspíše běhali v parku, ne pod zámkem. Tam by si moc nezaskotačili.

Posledním Martinicem se stal František Karel, který měl za manželku Marii Josefu ze Šternberka. Bohužel nezanechal žádného mužského dědice, jen dvě dcery: Marii Annu (1768–1832) a Johannu Terezii, provdanou Mirbachovou (1731–1804). A tak tento bohatý a slavný rod roku 1789 vymřel po meči. Marie Anna se o dva roky později provdala za hraběte Clama. Zajímavé je, že Karel Nepomuk Clam-Martinic, důstojník a vysoký politik, byl údajně otcem Boženy Němcové. Měl ji mít s nejmladší sestrou kněžny Zaháňské Dorotheou. Ta byla ovšem vdaná. Ale kdo ví, jak to bylo…

Víte, kdo je Božena Němcová? A vzpomenete si na pohádky, co je vyslechla a posléze napsala? Kterou máte nejraději? Nabízejí se třeba *Čert a Káča, Chytrá horákyně, Potrestaná pýcha, Princ Bajaja, Sedmero krkavců, Sůl nad zlato* a další.

Po 28. říjnu 1918 došlo v nově založené ČSR ke zrušení šlechtictví a konfiskacím některých majetků. Zámek Smečno patřil v té době u nás k nejhezčím a nejzachovalejším. Česká vláda uvažovala o jeho koupi a adaptaci v letní sídlo prezidenta republiky. Nakonec ale vybrala zámek Lány. Smečenské panství a zámek pak spravovali dva velkostatkáři. Správce Jaromír Filip (bankéř z Brna) brzy zkrachoval, a tak Čs. stát v roce1926 prodal polovinu majetku.
Zámek získal spolek Vincentinum Praha-Břevnov a řádové sestry se zde staraly o postižené a nevyléčitelně nemocné děti. V září 1950 byli do zámku nastěhováni horničtí učni, po nich sloužil vojákům 57. technického praporu tábora nucených prací, kteří kutali v okolních šachtách až do roku 1955. V březnu 1955 se do zámku vrátily sestry boromejky i s bývalými chovanci. V roce 1960 byl ústav přímo řízen Státním úřadem sociálního zabezpečení při ONV Slaný.

Roku 2007 se zdejší Domov důchodců a Ústav sociální péče přejmenovaly na příjemněji znějící Domov pod lipami Smečno.

Pokud jste si zámek prohlédli i z této strany, máme pro vás ještě jeden hledací úkol.

V parku stojí na vysokých pískovcových podstavcích dvě sochy – **Samson** a **Herkules**. Jejich autorem je opět Ignác František Platzer a jsou ze druhé poloviny 18. století. Zkusíte poznat, který rek je který?

Herkules zápasí se lvem. Všimněte si, jak mu do nohy zarývá drápy. A antický silák oběma rukama doslova rve šelmě čelisti od sebe, jako by chtěl predátorovi pohlédnout až na dno žaludku.

Samson drží v pravé ruce kyj a levou škrtí tříhlavou saň. Vidíte ten jazyk? Vyplázněte ho stejně jako saň!

Stejnou cestou se nyní vracíme před zámek (zámecký park není průchozí) a psychicky se připravujeme nasadit směr k hlavní silnici.

Samozřejmě jsme se zámkem ještě neskončili. Jdeme na něm hledat obrázek draka. Máte? Jste moc šikovné děti!

Kolik oken napočítáte na věžičce, kde je umístěn drak? A kolik je hodin?

Počítejte s tím, že od této chvíle se přibližně za hodinu a půl tady opět setkáme!

Opatrně přejdeme silnici a jdeme se podívat **sochu sv. Jana Nepomuckého.** Jeho příběh si povíme, až se odsud vydáme směrem do údolí. Nyní si jen všimněte palmového listu, který drží. Co dalšího ještě drží? A kdo je ten malý pán? Neviděli jsme ho už dneska?

Kolik hvězdiček létá světci kolem hlavy? A kolik jich vidíte na podstavci pod ním? Všechny je sečtěte a k výsledné číslici připočtěte jednu hvězdičku.

3. **Napište výslednou číslovku.**

Najdete v nápisu na kamenném podstavci písmenko, kterým začíná vaše jméno?

Opatrně se ho dotkněte prstíkem. To je takové naše výletnické kouzlo… Když tak učiníte, určitě vás na dnešním výletě nebudou bolet nohy! :)

Nedaleko Jana z Nepomuku roste památný strom. Poznáte, jaký to je?

Najděte u stromu cedulku s nápisem. Které zvíře vidíte? Postavte se do postoje jako ono a úplně potichoučku zařvěte. :)

Tipnete si, jak stará je lípa? Zkuste to. Kdo bude mít nejhorší odhad, musí udělat 5 dřepů.

Startujeme tipy: 3, 2, 1…

Lípa je stará 300 let a obvod jejího kmene je téměř 5 metrů. Můžete ho zkusit obejmout.

Asi 20 minut se teď budeme držet žluté turistické značky. Vede nás kolem okrové budovy **děkanství**. Což je ta veliká okrová goticko-renesanční stavba s vysokými jednoduchými štíty. Uvnitř jsou vzácné malované trámové stropy. Renesanční! Což je docela unikát, protože renesančních památek v Čechách přehršle nemáme. Tou dobou nejvíc řádili husité, takže na umění nebylo ani pomyšlení, a navíc hrozilo, že se boží bojovníci postarají, aby zmizelo. (Rádi plenili a zapalovali.)

Budova se nachází naproti zámku a kostelu. Není přístupná. Na rozdíl od **sochy sv. Donáta**, kterou vidíte před děkanstvím. Není to tedy Mikuláš, jak by se na první pohled mohlo zdát. :)

Svatý Donát je ochráncem před krupobitím a úderem blesku. Důvod najdeme v historce ze 17. století. Tehdy byly více než tisíc let staré biskupovy ostatky převáženy do Německa. Kněze, který je na cestě doprovázel, zasáhl úder blesku. Nic se mu nestalo. Zázrak? Nikoli! Ochrana svatého Donáta. Není mezi vámi nějaký Donátek? Nejspíš ne. Ale nevadí, dnes bouřka nehrozí!

Poznáte předmět, který má biskup u nohou? Je to zvon. Podle legendy se v momentě, kdy Donát vstoupil do katedrály, samy od sebe rozezněly kostelní zvony.

Žlutá značka nás vede ulicí Komenského, z níž posléze odbočíme doprava do ulice 5. května.

Narodil se někdo z vás v květnu?

Komenský to nebyl, ten se narodil v březnu! I s ním se dnes na konci výletu potkáme. Tak zatím můžete vzpomínat, kdo to byl a proč nám pořád zasahuje do života.

Jdeme ulicí mezi domy až k pahýlu stromu, který nám ukáže směr do rokle. Než k němu dojdeme, povyprávíme si o posledním dnešním svatém, kterého jsme si právě na tento čas „odložili“. Vy máte mezitím za úkol vyhledat na jednom z domů kulatý balkon a pak také dětský domeček ve výšce. Pátrejte na pravé straně ulice.

Jan Nepomucký, původně Jan z Pomuku, žil v době krále Václava IV. Díky pilnému studiu a snaze to dotáhl až na generálního vikáře. Do Janova osudu krutě zasáhly velké spory mezi králem a arcibiskupem Janem z Jenštejna. Když Jenštejn překazil královy plány na vytvoření nového biskupství v západních Čechách, panovník se rozhodl provinilce krutě ztrestat. Nejen arcibiskupa, ale i všechny jeho podřízené. Arcibiskup uprchl, Jan z Pomuku a někteří další skončili na mučidlech. Jan mučení nepřežil. Katovi pomocníci ho mrtvého svrhli z Karlova mostu do Vltavy. Dodnes je tam označeno místo, kde se tak stalo. Na kamenném zábradlí je křížek a u něj většinou fronty. Kdo se ho dotkne, tomu se prý splní přání…

Rok po Janově smrti nastalo mimořádné sucho, což lidé považovali za boží trest. Navíc některé církevní kruhy ve snaze krále ještě více očernit začaly šířit zvěsti o Janově statečnosti. Prý jako zpovědník královny nevyzradil její zpovědní tajemství, a proto musel zemřít. Víra v Janovy nadpřirozené schopnosti byla dovršena po třech staletích. Po otevření světcova hrobu z lebky samovolně cosi vypadlo. Všichni se domnívali, že jde o jazyk – symbol faktu, že Jan ve věci královniny zpovědi držel jazyk za zuby. Záhadu vědci rozřešili v roce 1973. Dokázali, že načervenalá tkáň není jazyk, nýbrž část mozku se sraženou krví. Proč se ale rozhodla lebku opustit, stejně nikdo neví…
Záležitosti kolem Janova jazyka se v jednom ze svých epigramů věnoval Karel Havlíček Borovský. Napsal: *Svatý Jene z Nepomuku, drž nad námi svoji ruku, ať nám Bůh dá, co dal Tobě, by náš jazyk neshnil v hrobě.*

Je to epigram, který se dá naučit nazpaměť za minutu, ovšem na střední škole za něj dostanete jedničku. Autorka textu ví… :) Zvládnou to rodiče do konce výletu? :)

Od „stromového pahýlového ukazatele“ je to do Smečenské rokle jen 15 minut chůze. My na její úplné dno ale prozatím nesejdeme. Při sestupování po žluté stezce asi 100 metrů po vstupu do lesa odbočíme doprava. Je to místo, kde je na stromě namalovaný bílý obdélník a čárka. A je to také místo, kde žil bájný drak.

Ano, řekli jsme drak! Nastražili všichni ouška? :)

Podle pověsti kdysi sídlil na smečenském hradě krutý rytíř Bořita. Jeho jediný syn se zamiloval do prosté dívky a zlý a lakotný otec svolil ke svatbě pod podmínkou, že nevěsta přinese věnem zlatou korunu. Chudá dívka se na radu kořenářky vydala do nedaleké rokle, kde žil drak, který zlatou korunku vykládanou drahokamy měl. Pomocí kořenářčina kouzla korunku získala. Jenomže… Drak měl ke klenotu citový vztah, a tak ji pronásledoval. V tom okamžiku vědma zasáhla podruhé. Drak se zřítil mrtev na hradní nádvoří. Mladý rytíř s nevěstou korunku prodali a za stržené peníze si postavili zámek.

Zámek jsme už dnes viděli a možná na konci výletu uvidíme i draka! :)

Jdeme lesní cestou nad údolím. Žádná turistická značka tady není, jen pěšina. Ale jsou zde krásné stromy a také divoká prasata. Nám jich přeběhlo přes cestu hned několik. Naštěstí se jich nebojíme, protože nikde nevidíme selátka. Kdybychom viděli, báli bychom se. Většinou je totiž nablízku jejich maminka bachyně, která obvykle trpí utkvělou představou, že chce každý jejím pruhovaným miláčkům ublížit. A divoce je vyrazí bránit a chránit. Inu, jako každá matka.

Víte, jak se jinak říká divokému prasátku? A věděli byste, který slavný hrdina z českých bájí a pověstí přinesl kněžně Kazi nebezpečného divočáka? Napovíme, že jeho jméno začínalo na B.
Napadlo nás, jestli to opravdu musel být tak velký silák, jak se vypráví. A vyčetli jsme, že divočák průměrně váží 50 až 90 kg. Ale i to, že taková vzpěračka seniorka, co má něco pod padesát kilo, dokáže v nadhozu dostat nad hlavu stodvacetikilovou činku. Takže kdyby si kňoury nadhodila, směle by kněžně Kazi na zádech přinesla klidně dva divočáky. A klidně by se mohli i cukat…

Vzpomenou si školáci, rodiče nebo prarodiče, jak se jmenovaly sestry kněžny Kazi?

Divoká prasata většinou žijí ve skupinách. Samci jsou ale samotáři. Jejich vášní je koupání v bahnitých tůních. Náš pes je na tom stejně. Podezíráme ho, že má falešný rodokmen. Možná je jeho tatínek divočák. A co vy? Také máte rádi bahýnko? :)

Prase divoké je typický všežravec. Slupne, na co přijde. Trávu, hlízy, ořechy, různé bobule, mršiny, kořeny, odpadky, hmyz i malé plazy. Velmi si pochutná na kukuřici a dalších zemědělských plodinách. Proto dokážou početnější partičky divočáků na polích napáchat rozsáhlé škody.

K nápadným znakům prasete divokého patří čtyři výrazné trojhranné špičáky. Mají je jen samci a slouží hlavně jako účinná zbraň při soubojích. Špičáky mohou být 20 až 30 cm dlouhé! Prase divoké je velmi chytré a učenlivé zvíře, které se může stát domácím mazlíčkem stejně dobře jako pes či kočka.

Jestli se vám nepodařilo přemluvit rodiče, abyste měli doma pejska nebo kočičku, třeba by prasátko prošlo... :)

Znáte nějakou pohádku, ve které se vyskytuje divočák? Jedno takové se kamarádí třeba s loupežnickým synkem Cipískem.

4. **Jak se jmenuje tatínek Cipíska?**

A jak se jmenuje jeho maminka? Věděli byste, ve kterém městě žili? I tam vede jeden z našich výletů s tajenkou!

Prasátko se také přátelilo s hajným Robátkem. Jak se jmenoval jeho jelen? Tomu by se tady také líbilo. Přeskočil by potůček stejně jako vy a pádil by po pěšince až do místa, kde začne klesat. Tam musíte klesat i vy. Je zde trošku horší terén, ale zavede vás až dolů ke Svinařovskému potoku.

Také do jeho názvu se promítla chrochtající zvěř, že? :)

U potoka odbočíme doprava a pokračujeme kaňonovitým údolím, které do opukového podloží vyhloubila voda. Je to zážitek!

To, že jste odbočili správě, poznáte podle velkého kamene napravo u cesty a také stromu obrostlého lišejníkem...

Místy si voda razila cestu pískovcem a zanechala po sobě soutěskovité tvary. Díky ojedinělosti tohoto krajinného typu bylo údolí, jež spadá do **Přírodního parku Džbán**, vyhlášeno PŘÍRODNÍ PAMÁTKOU.

Než se dostaneme na začátek rokle do nejhezčí části kaňonu, budeme napravo hledat cedulku s nápisem, který hlásí, komu údolí patří. Je to jen lidové označení, žádný oficiální název. Ale do tajenky se hodí.

5. **Jak se podle cedule jmenuje údolí?**

Poznáte zvířátko na tabuli?

Dole u potoka narazíte na malé tábořiště a dřevěný mostek. Můžete se tam jít podívat.

Pomalu se blížíme k nádhernému kaňonu. Napravo míjíme tůňku a také stromečky, které by krásně posloužily jako vánoční. Vidíte je? Poznáte druh?

Než slezete do kaňonu, zastavte se u tabule *PŘÍRODNÍ PAMÁTKA*. Dnes jsme už podobnou viděli, že? Kde to bylo? Vzpomenete si?

Kolik drápů má lev? Jakou mají barvu? To je, co? Máte také takovou? :)

Lvi žijí jen v Indii a pak také na jednom kontinentě.

6. **Jak se jmenuje kontinent?**

Až se vám to bude zdát příhodné, slezte na dno údolí a zkuste jít po něm.

*Přírodní památka **Smečenská rokle** je několik desítek metrů hluboké a ostře zaříznuté údolí, které na svém horním toku v opukové náhorní plošině vyhloubil Svinařovský potok.*

Předmětem ochrany je přirozený geologický profil tvořený křídovými sedimenty – opukami džbánského typu. Strmé stěny

rokle neumožnily odlesnění území, díky čemuž se na území přírodní památky zachovaly suťové lesy (z větší části s přirozenou skladbou všech lesních pater).

Smečenská rokle leží v nadmořské výšce 400 metrů nad mořem, její celková rozloha je přibližně 6 hektarů. Kaňon rokle je navštěvován geologickými exkurzemi nebo pěšími turisty.

My zde viděli krásné rampouchy a také strom s úžasnými kořeny… Zajímavé místo.

Je načase vydrápat se do kopce, a to až úplně nahoru.

POZOR! Přichází možnost ztracení se. Kdyby se tak stalo, vraťte se na pěšinu, po které jste přišli, a jděte po ní v protisměru až do chvíle, než narazíte na žlutou značku. Pak po ní pokračujte doleva.

My ostatní zkusíme najít pěšinu, která nás povede po vrcholu a nabídne hezké výhledy. Stezička v podstatě kopíruje okraj pole, vede však lesem asi 5 až 10 metrů od něj. Odhadujeme, že se asi tak 500 metrů různě klikatí, ztrácí a zase objevuje. Pak se napojí na pořádnou lesní pěšinu – a bloudění už nehrozí. Zkuste tuhle trpasličí dálnici najít a jděte po ní směrem, kterým jste přišli. Údolí budete mít dole pod sebou po levé ruce. Pokud narazíte na posed na kraji pole, máte vyhráno! :)

A k tomu si třeba můžete zazpívat trpasličí písničku.

Hej-hou, hej-hou a trpaslíci jdou
a zpíváme si vesele, hej-hou, hej-hou
Hej-hou, hej-hou, hej-hou,
když máme starost zlou,
vždy vrásky z čela vymaže hej-hou, hej-hou.

Než se opět potkáme se žlutou turistickou značkou, můžeme si říci něco o rostlinkách, které kolem sebe vidíme.

Zkuste vyjmenovat alespoň tři stromy, které poznáte, a tři zvířátka, která vidíte. Hleďte pozorně, abyste spatřili kmeny, které jsou úplně děravé od datla a strakapouda.

Zkusíme ptáčky identifikovat – po zvuku. Tady totiž strakapouda určitě uslyšíte. Je tu naprostý klid.

Zrakem ho poznáte podle kombinace černých a bílých peříček a červené plošky na hlavě. Žádné obavy ze záměny s datlem! Ten je černý, strakapoud černo-bílý. Ovšem červenou čepičku mají oba.

Věděli byste, čím se živí strakapoud? Hmyzem pod kůrou stromů, šmakuje mu také míza. Nepohrdne ale ani nějakou tou bobulí či oříškem, v zimě létá na tuk do krmítek.

Stejně je to neuvěřitelné. Udeřit zobákem plnou silou do kmene… Že z toho ty ptáky nebolí hlava?! Kdyby tímhle způsobem tloukl hlavou do stromu člověk (odmysleme si na chvíli, že nemá zobák), skončil by velice rychle v nemocnici s vážným poškozením mozku, zlomeninami krční páteře a pravděpodobně i silnými bolestmi v čelistech. Datel však něco takového zvládne bez problémů dvacetkrát za vteřinu – a nic špatného se mu nestane. Jak je to možné? Matka příroda ho patřičně vybavila. Před otřesy datly mimo jiné chrání zesílené krční svaly, pružná pórovitá kostní tkáň mezi zobákem a mozkovnou (něco jako molitan) a zesílená lebka s pevnými spoji. A prakticky neulomitelný zobák.
Z čehož plyne: Nezkoušet! I kdyby byla vaše chuť na nějakou tu hmyzí pochoutku sebevětší. Nemáte na to stavěnou hlavinku!

Když jsme u toho hmyzu. Vidíte kolem sebe nějaký? Určitě ano. Třeba mravenečky! O nich psal spisovatel Ondřej Sekora. Jak se jmenuje slavný mravenec? Jakou barvu má jeho mašle? A jak se jmenoval jeho nejlepší kamarád?

Vidíte druhý posed? A co strom, do jehož kůry vandalové vyryli písmenka?

To se, děti, nedělá! Stromečkům rytí ubližuje.

Najdete strom s číslem 904?

Konečně jsme narazili na žlutou turistickou značku. Té se teď budeme nějakou dobu držet. Sejdeme po ní do údolí a pak ještě kousek nad něj. Ťapeme pár desítek metrů po cestě, kterou už jsme šli.

Možná kolem uvidíte chráněné rostliny a zvířata. Tady se jim moc daří.

Hlavně doporučujeme vaší pozornosti jmelí bílé borovicové a jilm habrolistý, violku trojbarevnou nebo třeba lociku vytrvalou.

Znáte pohádku o princezně se stejným jménem? Co na ní bylo zvláštního?

Z obojživelníků zde žijí mlok skvrnitý, jehož populace by se měla množit v tůňkách Svinařovského potoka. My mloka – natož množícího se mloka – neviděli. Škoda. Dále tu hopkají skokan a ropucha.

Zbystřete! Pokud jsou tady ropuchy, klidně by tu mohl poskakovat i nějaký zakletý princ. Holčičky, dívky, paní i dámy, víte, jak ho zbavit kletby? Ano, kontaktem rtů, tedy partií velmi citlivých na doteky. Znáte ještě nějakou pohádku, v níž pusinka osvobodila zakletého prince nebo princeznu?

Není tady někdo z vás zakletý? Je to nezbytné ověřit. Dejte pusinku tomu, koho máte po levici. Stačí na tvář, v časech pandemií na roušku či na ouško.

Pokud je to běžec nebo cyklista, raději ho nechte zakletého. V pohybovém obluzení je mu zjevně dobře. :)

Věděli jste, že se ropucha obecná živí larvami, plži, pavouky a hmyzem? Že loví převážně za nocí? Ovšem jen za letních, protože od října do konce března spí v norách nebo pod kameny. Už od konce března do dubna se ale v mělkých vodách čile rozmnožuje. Žáby putují k té tůni, ve které se samy narodily. Aby se zadařilo, samička často samce až k tůni donese na zádech. Někdy i více uchazečů o otcovství najednou. Nutit je nemusí, skákají na ni sami. Samiček je málo, samečků mnoho, a tak vědí, že je třeba obsadit místo s předstihem, už při přesunu k místu rozmnožovacího aktu. Do vybrané tůňky klade samička vajíčka ve šňůrkách dlouhých 5 až 10 m, které omotává okolo vodních rostlin. Velmi nebezpečná je pro ropuchu moucha masařka. Naklade na ni vajíčka, larvy vniknou obojživelníkům do nosních otvorů a zahubí je.

Po žluté značce vystoupáme do kopečka. Slibujeme, že to je poslední vršek dnešního dne. Těsně před momentem, kdy uvidíme dráty elektrického napětí, odbočíme doprava. Tentokrát vyhledáme modrou turistickou značku. Na start výletu se tedy vrátíme trošku jinou cestou.

Projdeme moderní zástavbou, vejdeme do Školské ulice a zastavíme se před krásnou velkou okrovou budovou.

Vchod střeží sám Jan Amos Komenský. Však jsme vám říkali, že na něj dnes ještě narazíme!

7. **Opište nápis nad Amosem.**

Modrá značka nás odvede k silnici, kterou oparně přejdeme. Pokračujeme stále za nosem kolem školky a zvláště zastřiženého dubu až na náměstí. Zde však nejprve odbočíme doleva k lípám. Tam totiž stojí na vysokém sloupu **socha sv. Jiří** na koni z 18. století. Světec sedí na vzpínajícím se oři a kopím zabíjí draka. Socha je vytesaná z pískovce a dokrášlená zlacenými prvky.

Kdo myslíte, že vyhrál?

Poslední písmenko do tajenky na nás čeká na budově městského úřadu. To je ta žlutá budova na náměstí u kostela.

Najděte na domě znak města a nápis s letopočtem.

8. **Opište třetí číslovku z letopočtu.**

A máme hotovo! Tajenka vypadá podivně, že? Nebojte, máte to správně. :)

Zkusíme vysvětlit. Přemýšleli jste během výletu o jméně tohoto města?

Původ názvu Smečno je nejistý. Může znamenat místo, kde byl smyk na srázu. Možná však souvisí se slovem smejčit, což neznamená uklízet, ale mýtit čili odstraňovat lesní porost, aby na jeho místě mohlo něco vzniknout. Třeba pole. V našem případě dvůr a následně tvrz. Historický název Smečna byl Smečen. Ale na žádost Bořity z Martinic král Vladislav Jagellonský v roce 1510 nechal přejmenovat Smečno na Dubovou horu z latinského Mons fagi. Název, který zní jako z pohádek a který na vás kouká z tajenky, se užíval až do 19. století.

Vše je hotovo. Procházka i osvěta jsou u konce. Teď už jen stačí zajít s vyluštěnou tajenkou v otevíracích hodinách do Knihovny Smečno a vyzvednout si dáreček. Hezky za něj poděkujte, my děkujeme také. Samozřejmě ne za dáreček, ale za pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA.

Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

Tip na závěr

U zadní zdi zámku stojí neobyčejný řopík. Býval muzejním objektem, naproti němu je totiž skanzen vojenské techniky. Bunkr byl po německé okupaci určen k likvidaci, jenže panovala obava, že by exploze mohla poškodit zámek. Tak ho nechali stát.

Objekt lehkého opevnění vz. 37 je vzácně dochovaná pevnůstka tzv. pražské čáry předválečného československého opevnění. K vojenské památce vás dovede silnice kolem zdi zámeckého parku.

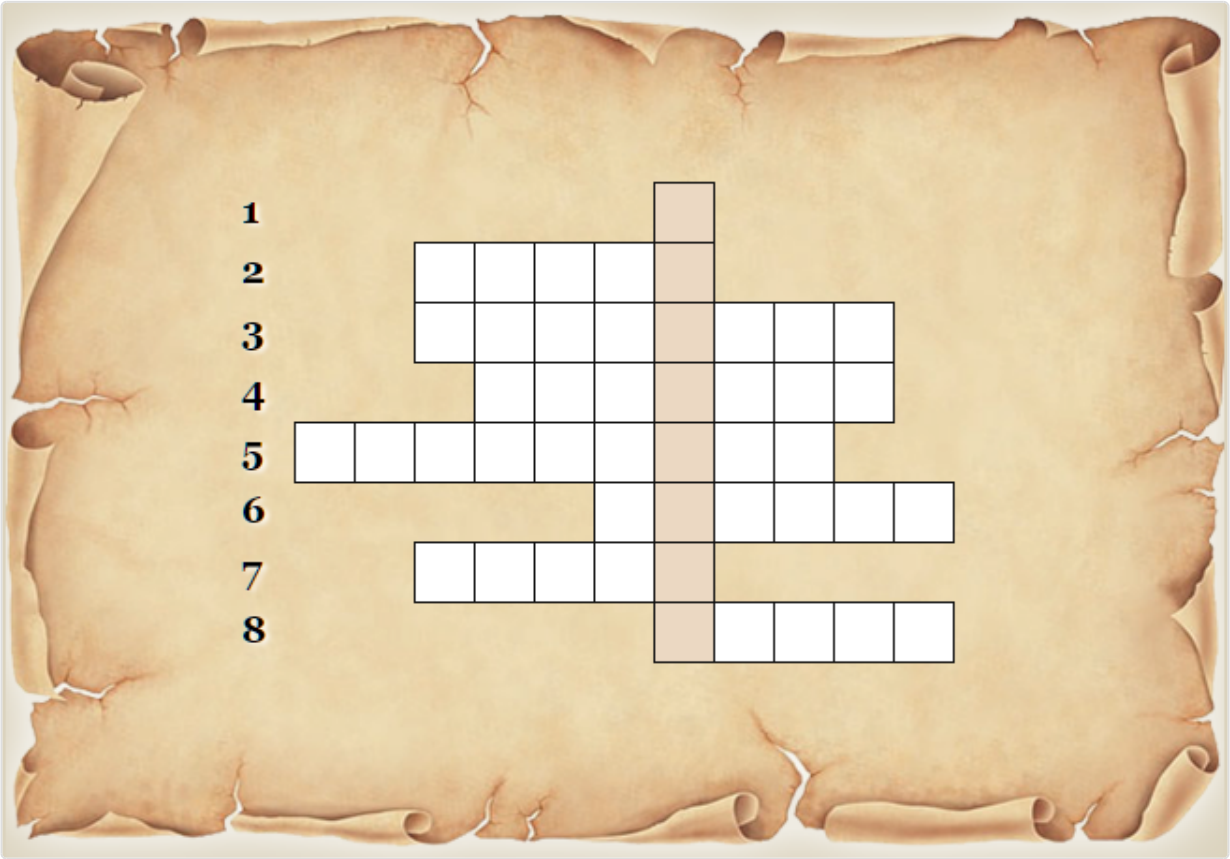
Zdejší lehký objekt vzor 37 typ B je jedním z nejlépe zrekonstruovaných a vybavených u nás. (Dohromady v Čechách kdysi vyrostly 834.) Byl uveden do stavu, v jakém se nacházel v době zářijové mobilizace naší armády v roce 1938, kdy bezprostředně hrozil válečný konflikt.

Pražská čára (tzv. VOP – vnější opevnění Prahy) byla budovaná na obranu proti fašistickému Německu před druhou světovou válkou, přesněji v letech 1935 až 1938.

V textu byly použity mj. texty z webů www.kudyznudy.cz, www.smecno.cz, pamatkovykatalog.cz, www.bezkempu.cz.

Otázky k tajence

1. **Opište šesté písmenko z druhého řádku.**
2. **Kterou ruku (z vašeho pohledu) zvedá Bůh?**
3. **Napište výslednou číslovku.**
4. **Jak se jmenuje tatínek Cipíska?**
5. **Jak se podle cedule jmenuje údolí?**
6. **Jak se jmenuje kontinent?**
7. **Opište nápis nad Amosem.**
8. **Opište třetí číslovku z letopočtu.**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 09.11.2026 15:06